

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

«Отбасында және балабақшада баланың еңбек тәрбиесі»ЖАРИЯЛАНДЫ
10.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/172223/>**Аты-жөні: Кабдолова Акмамык Тлепиевна****Лауазымы: тәрбиеші****Атырау облысы.****Қызылқоға ауданы.****Жасқайрат ауылы.****КМҚК “Өрімтал” бөбекжай балалар бақшасы.****«Отбасында және балабақшада баланың еңбек тәрбиесі»**

Кіріспе: Балаларды еңбекке тәрбиелеу — бұл олардың жеке тұлға болып қалыптасуындағы маңызды кезеңдердің бірі. Еңбекке баулу тек балаларға еңбек дағдыларын үйрету ғана емес, оларды өмірге, қоғамға, өз міндеттеріне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу болып табылады. Бұл процесс балаға жан-жақты дамуға мүмкіндік береді, оның рухани, моральдық және физикалық дамуына әсер етеді. Отбасы мен балабақша осы тәрбиеге негіз болатын екі негізгі орын болып табылады. Бұл мекемелердің әрқайсысы өз деңгейінде баланың еңбекке деген көзқарасын қалыптастырып, оны өмірде белсенді әрі жауапты азамат ретінде тәрбиелейді. Баланы еңбекке тәрбиелеу арқылы адамгершілік қасиеттер мен еңбекқорлық сезімі қалыптасады, әрі баланың қоғамдағы

орны мен рөлі анықталады. Еңбек – мектепке дейінгі жастан бастап тәрбиелеудің ең маңызды құралы, сол арқылы баланың тұлғасы қалыптасады, ұжымдық қарым-қатынастар қалыптасады.

Еңбек тәрбиесі – әрбір баланың бойында еңбекқорлық пен еңбек дағдыларын қалыптастыру жүйесі. Сонымен қатар жұмыс істеуді үйренуге деген ұмтылыс.

Баланы еңбекке тәрбиелеудің мәні — еңбекке тәрбиелеу баланың өмірде өз орнын табуға, өз ісіне жауапкершілікпен қарауға, еңбектің құндылығын түсінуге бағытталған процесс. Бұл тәрбиенің мақсаты — баланы еңбекті құрметтеуге, еңбек ету арқылы өзінің жетістіктеріне жете білуге, ұжымда жұмыс істей алуға баулу. Еңбекке тәрбиелеудің маңызды аспектілерінің бірі — еңбек арқылы балаға өмірдің мәнін түсіндіру. Балалар тек еңбектің нәтижелерін ғана емес, оны орындау барысында алған тәжірибені де бағалай алады. Бұл дағдылар кейін өмірдің түрлі салаларында қолданылуы мүмкін.

Ата-аналармен жүйелі жұмыс, балабақшадағы бала мен отбасына педагогикалық ықпалдардың бірлігі мектеп жасына дейінгі балаларды еңбекке тәрбиелеуде жақсы нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Еңбек баланың дене күшін, денсаулығын нығайтады, оның қозғалысы сенімдірек, дәлірек болады. Еңбек мектеп жасына дейінгі баладан ақылды талап етеді, есте сақтауды жаттықтырады.

Отбасы және еңбек тәрбиесі — отбасы баланың алғашқы мектебі болып табылады. Әрбір ата-ана өз баласына еңбек тәрбиесін отбасында бастап, оны өмірде қолдана білуді үйретеді. Ата-аналар өздерінің күнделікті іс-әрекеттерімен баласына еңбекке деген дұрыс көзқарасты қалыптастыра алады. Бала ата-анасының жұмысын көріп, соларға еліктейді, олардың еңбектегі әрекеттерінен үлгі алады. Мысалы, үй шаруаларын бірге жасау, баланы үйдің тазалығына жауапкершілікпен қарауға үйрету - еңбек тәрбиесінің алғашқы қадамдары болып табылады.

Баланың еңбекке деген көзқарасын дұрыс қалыптастыру үшін ата-ана

оның жеке қабілеттері мен қызығушылықтарын ескере отырып, үйрету процесін басқаруы қажет. Баланың еңбекке деген құштарлығын арттыру үшін оны қызықты, шығармашылық тапсырмалармен қамту, оған аз да болса еңбек тәжірибесін беру өте маңызды. Баланы жастайынан еңбекке тарту оның ізгілікті, еңбекқор, жауапты болуына көмектеседі. Баланың еңбекке деген қызығушылығы мен түсінігін дамыту үшін, ата-ана баланың жеке қабілеттерін және қызығушылықтарын ескеріп, оны түрлі іс-әрекеттерге тартуы керек. Егер бала қандай да бір жұмысты өз еркімен жасауды қаласа, оны қолдау өте маңызды. Бұл оның еңбекті бағалау, еңбекке деген құштарлығын арттыруға ықпал етеді.

Балабақшада еңбек тәрбиесі — балабақша баланың тұлғалық дамуының маңызды кезеңі. Бұл жерде балалардың еңбекке деген алғашқы қадамдары жасалады. Балабақшада еңбек тәрбиесі көбінесе ойын түрінде жүзеге асырылады. Мысалы, балаларға бақшада өсімдіктер өсіру, шағын қолөнер бұйымдарын жасау, бөлмені жинау сияқты қарапайым жұмыстар тапсырылады. Мұндай әрекеттер арқылы балалар еңбектің маңызды екенін, еңбек ету барысында нәтижеге жету үшін уақыт пен күш жұмсау қажеттігін түсінеді. Балабақшадағы тәрбиешілер балаларға еңбек тәртібін, еңбек бөлінісін, ұжымдық еңбек дағдыларын қалыптастырады. Олар балаларды еңбекке ынталандырып, еңбек процесінде жауапкершілікті сезінуге көмектеседі. Балалар бірлескен жұмыстарда өзара ынтымақтастық, көмек көрсету, бір-біріне құрметпен қарау сияқты әлеуметтік дағдыларды игереді. Бұл да еңбек тәрбиесінің маңызды аспектісі болып табылады.

Отбасы мен балабақша арасындағы байланыс — отбасы мен балабақша арасындағы тығыз байланыс бала тәрбиесінде үлкен рөл атқарады. Егер ата-ана балабақшадағы еңбек тәрбиесін қолдап, оны отбасында жалғастырса, балаға еңбек тәрбиесін қалыптастыру жеңіл болады. Мысалы, балабақшада берілген тапсырмаларды орындау барысында ата-ана баланың көмегіне

мұқтаж болса, онда бұл үйдегі еңбек тәрбиесінің жалғасы болар еді.

Балабақшада балалар еңбекке тартылған сайын, олардың еңбекті бағалауы, еңбек процесіндегі нәтижені көруі артады. Жұмыс нәтижесінің көрінуі балаға өз еңбегінің жемісін көруге мүмкіндік береді, бұл баланың еңбекке деген оң көзқарасын қалыптастырады.

Сондай-ақ, ата-ана мен тәрбиешінің бірлесіп жұмыс істеуі баланың жеке қажеттіліктері мен даму ерекшеліктеріне сәйкес тәрбие беруді қамтамасыз етеді. Балабақшада балалардың еңбекке деген қызығушылығы артып, үйде олар бұл дағдыларды іс жүзінде қолдана алады.

Қорытынды

Еңбек тәрбиесі – баланың толыққанды дамуында шешуші факторлардың бірі. Отбасы мен балабақша бұл тәрбиенің негізгі бастамасы болып табылады. Әрқайсысының рөлі ерекше және бір-бірімен тығыз байланысты. Отбасы баланың алғашқы еңбек дағдыларын қалыптастырса, балабақша оны ары қарай дамытып, еңбекке деген дұрыс көзқарасын қалыптастырады.

Еңбек тәрбиесі балаларға тек физикалық емес, сонымен қатар психологиялық тұрғыдан да әсер етеді. Еңбек арқылы балалар өздерін белсенді әрі нәтижелі сезінеді, қиындықтар мен кедергілерге төзімділік танытып, шешім қабылдауда жауапкершілік алады. Осылайша, баланың еңбек тәрбиесі оның өмір жолында маңызды рөл атқарып, оны қоғамға пайдалы азамат ретінде тәрбиелейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. *«Отбасы және балабақша»*
2. *«Мектепкедейінгі жастағы балалардың отбасында тәрбиеленуі»
№3. 2012ж*
3. *Интернет желісі*

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.